

PALÉOPOLIS - LA COLLINE AUX DINOSAURS

De herfst van 2015 brachten mijn vrouw en ik door in de Auvergne. Daarbij mocht een bezoek aan Paléopolis – La colline aux dinosaurs niet ontbreken. Paleopolis is een nieuw museum, geopend in 2013, en bestaat uit een tuin met enkele levensgrote dino's, een natuurpad en picknickveld, en twee grote tentoonstellingshallen. Ook is er een plaats ingericht als opgravingsveld voor de jongere bezoekers.

Paléopolis ligt ongeveer 3 km buiten Gannat, ten noorden van Clermont-Ferrand. Het kostte ons enig zoekwerk in het plaatsje zelf, de hoofdweg was afgesloten, maar uiteindelijk vonden we het museum. Het ligt op een heuvel in “the middle of nowhere”, waar we op een redelijk grote parkeerplaats onze auto met gemak kwijt konden, en waar je, als het niet pijpestelen regent, heerlijk op het panorama-terras kunt genieten.

De eerste grote hal betredend, kom je in eerste instantie het kampement van Jurassic Park, compleet met Land Rover, binnenwandelen. De grote hal met dino's is donker waarin de dierskeletten netjes zijn uitgelicht. Hier staan onder andere de T. rex en mosasaurus zo opgesteld dat je je hoofd tussen hun kaken kan stoppen, wat natuurlijk leuke fotomomenten oplevert. Voor de geologen onder ons ligt hier ook een vrij grote collectie van voorkomende gesteenten en mineralen uit de (vulkanische) Auvergne ter bezichtiging.

Maar wat de meeste indruk op mij maakte was de Quetzalcoatlus, het grootste vliegende reptiel dat ooit geleefd heeft. Wat een dier was dat! Een snavel die je amper aan kan raken zo hoog torent zijn hoofd boven je uit, een spanwijdte van tien meter met vleugelbotten van elk drie meter, en een gewicht van 250 kilo. In één woord “énorme”. Het dier had volgens mij een complete landingsbaan nodig om op te kunnen stijgen.

Dan de tweede hal. Hier liggen en staan op chronologische volgorde de skeletten van honderden uitgestorven en levende bewoners van onze planeet mooi uitgelicht. Zo was er een vitrine gevuld met fossielen uit de groeve Messel. De collectie zeedieren bevatte een grote soort zeeslang, de voorouder van onze huidige schildpad, en een aantal kleinere dino's.

In de hal stond ook het in 1993 in een plaatselijke Sichaut groeve opgegraven bijna complete skelet van de neushoorn *Diaceratherium lemanense*. Deze was voor mij bijzonder omdat dit een neushoorn was zonder hoorns op zijn neus! *Diaceratherium lemanense* leefde tijdens het Laat-Oligoceen, 28-23 miljoen jaar geleden, in een toentertijd moerasachtige Auvergne.

De grootte van het dier kwam ongeveer overeen met die van de huidige neushoorn. Andere dieren die in deze groeve werden gevonden, en hier ook tentoongesteld staan, zijn enkele carnivoren, knaagdieren, insecten, vissen, reptielen en krokodillen.

Aangekomen bij de menselijke evolutie stond een replica van Lucy en, wat ik ook aardig vond, een vitrine met schedels van onze voorouders netjes op een rijtje. Begonnen werd met de schedel van het primate *Leptadapis magnus* uit het Eoceen (40-34 miljoen jaar geleden), dat was gevonden in het Franse Quercy, en het eindigde bij een schedel van een Cro Magnon.

GEOGRAFISCHE VERSPREIDING EN GEOLOGISCH TIJDVAK VAN *DIACERATHERIUM LEMANENSE* IN EUROPA

Diaceratherium lemanense was met ongeveer 1500 kilo en schofthoogte 140-170 cm, van gemiddelde grootte. Ze waren met hun korte poten goed aangepast aan een amfibische leefwijze en deden zich in de moerasachtige omgeving tegoed aan bladeren, takken en grassen. De kop stond daarvoor vrij horizontaal op de romp, een tussenvorm tussen een echte grazer (kop naar beneden gericht) en een browser (kop meer omhoog gericht). Ondertussen moesten zij wel uitkijken voor hongerige krokodillen, de voornaamste vijand.

Diaceratherium is vooral bekend uit West-Europa. De tot nu toe enige soort gevonden buiten Europa is *D. Askazansorense* uit Mioceen Kazachstan. De oudste vondst (*D. lamilloquense*) dateert uit het Laat-Oligoceen, en werd gevonden in Lamilloque (Frankrijk). In het Vroeg-Mioceen is het genus wijder verspreid met drie soorten in Frankrijk, Zwitserland en Duitsland. *D. lemanense* stamt waarschijnlijk wel al uit het Laat-Oligoceen (MP Zone 30) en is dominant aan het begin van het Mioceen. Het Mioceen kent tevens de breedste geografische verspreiding van het geslacht *Diaceratherium*, met vondsten uit het Iberisch Schiereiland en Noordwest-Duitsland. Aan het eind van het Vroeg-Mioceen, na het "Proboscidean Datum Event" (de opkomst van gras bracht veel verandering teweeg in de wereld van de herbivoren, daarover lees je o.a. meer in Den Ouden, 2013), wordt het genus opgevolgd door de Europese *Brachypotherium*.

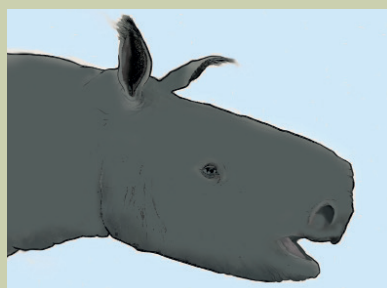
De kans is zeer klein dat wij in Nederland ooit een fossiel van dit dier zullen vinden, want Nederland lag toentertijd onder water, op de plek van wat nu de West-Franse kust en zeebodem is. De zeebodem liep toen tot waar nu Bonn ligt.

NASLAGWERKEN

Becker, D., T. Bärger, U. Oberli (2006) A juvenile skull of *Diaceratherium lemanense* (Rhinocerotidae) from the Aquitanian Molasse of Switzerland: Systematics, Biostratigraphy and Paleobiogeography. *Journal of Vertebrate Paleontology* 26-3.

Becker, D., T. Bärger, U. Oberli, L. Scherler (2009) *Diaceratherium lemanense* (Rhinocerotidae) from Essénbach (eastern Switzerland): systematics, palaeoecology, palaeobiogeography. *Neues Jahrbuch für Geologie und Paläontologie – Abhandlungen* 254-1/2, 5-39.

Den Ouden, N. (2013) Groen als gras. Evolutie van de zoogdieren deel 3. *Cranium* 30-1, 24-29.

Reconstructietekening van Jean-Loup Charnais, bewerkt door Nike Liscaillet

Wat pleistocene zoogdieren betreft was er behoudens een schedel van een wolharige neushoorn, een hollenleeuw, sabeltandkat en een mammoetkies helaas niet bijster veel te melden.

Sommige gedeelten van deze hal zijn vrij krap opgezet, dus bij grote groepen wordt het dringen, maar de duidelijk uitgezette tijdlijn en het overzichtelijk tonen van fossiel materiaal, met zo min mogelijk volgestorte vitrines, dat hebben ze hier best goed gedaan.

Tot zover mijn korte verslag van Paleopolis, dat ik de moeite waard vond om te bezoeken ondanks de toch voor Hollandse begrippen forse toegangsprijs maar ja, *C'est vacance!*

PALÉOPOLIS
LA COLLINE AUX DINOSAURES

Paléopolis -
La colline aux dinosaurs

www.paleopolis-parc.com

Site de Chazoux
Route de Bègues
03 800 Gannat
Frankrijk

Openingstijden (2016):
30 april – 2 nov; wo,
za, zo en vakantiedagen
10:00-18:00u

Entreprijs: EU 12,-
kinderen (5-15 jr) EU 9,50

AUTEUR
MATTHIJS
DOORNEKAMP